

Jubilantka

Slovenská technická univerzita v Bratislave

V roku 2007 si Slovenská technická univerzita (STU) v Bratislave pripomína 70. výročie svojho založenia.

Pri tejto príležitosti sa patrí pripomenúť si jej históriu [1].

Začiatky vysokého technického školstva na Slovensku siahajú do roku 1762, keď bola v Banskej Štiavnici založená Banská akadémia. Jej založenie sa stalo významným medzníkom aj v dejinách európskeho vysokého technického školstva, pretože to bola práve Banská akadémia v Banskej Štiavnici, kde sa prvýkrát aj technické vedy začali vyučovať univerzitným spôsobom. Svojou vysokou odbornou úrovňou počas svojej viac ako stopäťdesiat ročnej činnosti vytvorila technickému vzdelávaniu na Slovensku bohaté tradície.

Výsledkom dlhoročného úsilia o zriadenie prvej polytechniky na Slovensku, trvajúceho takmer dve desaťročia, bolo jej vyhlásenie zákonom. Dňa 25. júna 1937 nadobudol platnosť zákon č. 170 Zb. z. a n. prijatý Národným zhromaždením Česko-slovenskej republiky, ktorým sa v Košiciach zriadila Vysoká škola technická Dr. M. R. Štefánika.

Škola bola v prvej etape konštituovaná s tromi oddeleniami a tými boli oddelenie inžinierskeho staviteľstva konštruktívneho a dopravného, oddelenie inžinierskeho staviteľstva vodného a kultúrneho a oddelenie zememeračského inžinierstva. Ďalšie odbory a oddelenia sa mali otvárať postupne podľa potreby. Aj keď škola nebola hneď od svojho začiatku zriadená so všetkými technickými odbormi, bol to i tak významný čin v kultúrno-spoločenských dejinách Slovenska.

Otvorenie prvého školského roka sa konalo 5. decembra 1938 v dočasnom sídle školy v Martine, kde sa škola urýchlene presťahovala po Mníchovskej dohode a Viedenskej arbitráži, keď boli južné časti Slovenska vrátane mesta Košíc pripojené k Maďarsku.

Do svojho terajšieho sídla v Bratislave sa škola presťahovala v roku 1939 už pod novým názvom Slovenská vysoká škola technická, ktorý mala ešte vo februári 1939, keď sídlila v Martine. Zákon č. 188 Sb. z. zo dňa 25. júla 1939 dal škole právny podklad pre jej kompletné budovanie. Namiesto troch oddelení zriadil školu so šiestimi odbormi (dobový názov fakúlt) s dvanástimi oddeleniami:

1. Odbor inžinierskeho staviteľstva
2. Odbor špeciálnych náuk
3. Odbor lesníckeho a poľnohospodárskeho inžinierstva
4. Odbor strojného a elektrotechnického inžinierstva
5. Odbor chemickotechnologického inžinierstva
6. Odbor obchodného inžinierstva.

Z týchto odborov sa postupne otvorilo v priebehu rokov 1939 – 1941 prvých päť odborov s ôsmimi oddeleniami na čele s dekanmi.

K zakladateľom školy a jej jednotlivých odborov patria také významné osobnosti, ako boli profesori: *Juraj Hronec, prvý rektor, ďalej Karel Krivanec, Jozef Kaucký, Karel Havelka, Dimitrij Andrusov, Peter Danišovič, Emil Belluš, Dionýz Ilkovič, František Valentín, Mikuláš Gregor, Juraj Gašperík, František Kozmál, Jozef Čabelka, Ján Gonda, Ľudovít Kneppo, Štefan Schwarz* a ďalší, vďaka ktorým bola škola vzápätí od jej vzniku budovaná po vzore európskych technických univerzít.

Na pôde školy sa položili základy nielen klasických technických odborov a architektúry, ale aj prírodovedných, lesníckych, poľnohospodárskych, baníckych a výtvarných odborov, z ktorých sa po ich odčlenení od STU postupne vytvorili samostatné vysoké školy.

Uznesením SNR z 25. apríla 1946 sa na SVŠT zrušil Odbor lesníckeho a poľnohospodárskeho inžinierstva, pretože sa stal základom pre vznik samostatnej Vysoké školy poľnohospodárskeho a lesníckeho inžinierstva, ktorá v Košiciach pôsobila až do jej rozdelenia v roku 1952. Počnúc rokom 1946/47 sa otvorilo na Odbore inžinierskeho staviteľstva oddelenie architektúry a pozemného staviteľstva. V septembri 1947 bolo oddelenie kreslenia a maľovania pre kandidátov učiteľstva na stredných školách pričlenené k Pedagogickej fakulte Slovenskej univerzity.

Vysokoškolský zákon č. 58/1950 Zb. z 18. mája 1950 podstatne zasiahol do všetkých základných oblastí života školy – organizačnej, riadiacej, pedagogickej i vedeckovýskumnej. Pretože zákon ako základné zložky vysokej školy definoval len fakulty (tie boli do roku 1950 len na univerzitách), jedným z prvých organizačných opatrení na škole po vydaní zákona bolo premenovanie dovtedajších odborov školy na fakulty. Od školského roku 1950/51 mala SVŠT tieto fakulty:

1. Fakulta inžinierskeho staviteľstva
2. Fakulta strojného a elektrotechnického inžinierstva
3. Chemická fakulta

- 4. Fakulta špeciálnych náuk
- 5. Fakulta architektúry a pozemného staviteľstva

Začiatkom päťdesiatych rokov došlo na SVŠT k niektorým zmenám v existujúcej štruktúre fakúlt:

- Fakulta strojného a elektrotechnického inžinierstva sa rozdelila na Strojnícku fakultu a Elektrotechnickú fakultu.
- Z oddelenia baníckeho inžinierstva Fakulty špeciálnych náuk vznikla v školskom roku 1951/52 Banícka fakulta. Týmto aktom súčasne zanikla Fakulta špeciálnych náuk. Jej druhé oddelenie zememeračského inžinierstva sa začlenilo do Fakulty inžinierskeho staviteľstva. Banícka fakulta bola od školského roku 1952/53 vyčlenená zo SVŠT a začlenená do novozriadenej Vysokiej školy technickej v Košiciach. V tom istom roku začala na SVŠT pôsobiť Fakulta ekonomického inžinierstva s tromi smermi: chemickým, stavebným a strojárskym. V roku 1960 bola táto fakulta zrušená a jej tri smery boli pričlenené k príslušným fakultám. V tom istom roku došlo k zlúčeniu Fakulty inžinierskeho staviteľstva a Fakulty architektúry a pozemného staviteľstva na Stavebnú fakultu.
- V roku 1965 došlo k zmene názvu Chemickej fakulty na Chemicko-technologickú fakultu.
- V roku 1976 sa štúdium architektúry vyčlenilo zo Stavebnej fakulty a vznikla samostatná Fakulta architektúry.
- S účinnosťou od 1. januára 1986 vznikla Strojársko-technologická fakulta so sídlom v Trnave, ktorá bola v roku 1991 premenovaná na Materiálovotechnologickú fakultu.
- Zákomom SNR s účinnosťou od 1. apríla 1991 prijala Slovenská vysoká škola technická súčasný názov Slovenská technická univerzita v Bratislave.
- K 1. januáru 1993 bola zriadená v Trnave Fakulta odborných štúdií, ktorá po dvojročnom účinkovaní v roku 1995 zanikla.
- S účinnosťou od 1. 11. 1994 bola premenovaná Elektrotechnická fakulta na Fakultu elektrotechniky a informatiky
- Dňa 1. júla 2001 bola Chemicko-technologická fakulta premenovaná na Fakultu chemickej a potravinárskej technológie.

- K 1. októbru 2003 bola zriadená Fakulta informatiky a informačných technológií.

STU je v súčasnosti modernou výchovno-vzdelávacou a vedeckou inštitúciou [2]. Od svojho založenia v roku 1937 vychovala viac ako 108 000 absolventov. Ročne tu študuje v priemere 18 000 študentov. Univerzita má v súčasnosti 7 fakúlt ponúkajúcich štúdiá v akreditovaných študijných programoch, v komplexnom systéme bakalárskeho, inžinierskeho a doktorandského štúdia. Kreditový systém je kompatibilný s Európskym systémom prenosu kreditov ECTS (European Credit Transfer System), umožňujúci obojsmernú mobilitu študentov s univerzitami krajín EÚ a širšieho európskeho priestoru. Vo vedeckovýskumnej činnosti sa univerzita úspešne zapája do programov EÚ.

V znamení osláv jubilea, nad ktorými prevzal záštitu Ivan Gašparovič, prezident Slovenskej republiky, sa uskutočnili početné vedecké, spoločenské, kultúrne, športové a iné podujatia.

Aj otvorenie akademického roka 2007/2008 sa nieslo v tomto znamení. Slávnostné zasadnutie vedeckej rady a akademickej obce sa konalo 27. septembra 2007 v Aule A. Stodolu na Strojníckej fakulte STU.

So slávnostným príhovorom vystúpil rektor STU prof. Ing. Vladimír Bálež, DrSc. O príhovor boli požiadani aj významní hostia – rektor VUT v Brne prof. Ing. Karel Rais, CSc., podpredseda vlády SR Dušan Čaplovič, štátny tajomník MŠ SR Ing. Jozef Habánik, PhD., minister hospodárstva Lubomír Jahnátek, predseda SAV prof. Ing. Štefan Luby, DrSc., a pozdravný list prezidenta SR Ivana Gašparoviča, pod ktorého záštitou sa aj táto akademická slávnosť konala, predniesol riaditeľ jeho kancelárie Milan Čič.

Vedecká rada na svojom slávnostnom zasadnutí udelila čestný titul doctor honoris causa Univ. Prof. Dipl.-Ing. Dr. Techn. Petrovi Skalickému z Technickej univerzity vo Viedni.

Je nepopierateľou skutočnosťou, že najväčšou a najdôležitejšou osobou s najväčšou ťarchou zodpovednosti na akademickej pôde univerzity býva jej rektor. Aj STU počas jej 70-ročnej histórie viedli i reprezentovali viaceré významné osobnosti. Súčasný rektor prof. Ing. Vladimír Bálež, DrSc., udelil pri tejto príležitosti ako symbolický prejav vďaky a uznania pamätnú medailu pripomínajúcu jubileum žijúcim univerzitným rektorom – prof. Ing. Štefanovi Chocholovi, CSc. (1959 – 1963), Dr. h. c. prof. Ing. Antonovi Blažejovi, DrSc. (1969 – 1989), prof. Ing. Jánovi Garajovi, DrSc. (1989 – 1990), prof. Ing. Vojtechovi Molnárovi, DrSc. (1991 – 1994), doc. Ing. Igorovi Hudobovi, PhD. (1994 – 2000), prof. Ing. Ľudovítovi Molnárovi, DrSc. (2000 – 2003) a in memoriam prof. Ing. Norbertovi Frištackému, DrSc. (1990 – 1991).

Na slávnostné zasadnutie vedeckej rady STU nadväzovala medzinárodná konferencia „Technické vzdelávanie v globalizovanej spoločnosti“.

Podnetné myšlienky prezentované na uvedených podujatiach pri príležitosti tohto významného jubilea nebolo možné uviesť vzhľadom na vymedzený priestor pre tento príspevok. Bude určite užitočné vrátiť sa k nim v nasledujúcom čísle.

Pre príspevok boli použité údaje z webovej stránky STU v Bratislave http://www.stuba.sk/new/generate_page.php?page_id=1 a snímky poskytnuté z Rektorátu STU, za čo im patrí vysloviť poďakovanie.

doc. Ing. Ján Dvoran, CSc.
e-mail: jan.dvoran@stuba.sk

37